

A település egy enyhén É felé ereszkedő domboldal középső harmadában Ny-K-i irányban elnyúlva helyezkedik el, aljában patak fut. Az autópálya nyomvonal a lelőhelyet É-D-i irányban, középen vágta ketté. A lelőhely és a nyomvonal szerencsés találkozására révén jó horizontális keresztmetszetet kaptunk a telepről. A humuszolás során fémkeresővel több fémtárgy került elő. Több közülük a római korra keltezhető (fibula, hagymafejes fibula gombja, három gráciát ábrázoló, ólom votív, bronzpénzek). Az avar koriak közül említést érdemel 7 öntött mellékszíjveret és két kisszíjvég (egy helyről, de objektumhoz nem köthetően), 1 vassarló. Valószínűleg a római kori tárgyak egy része is az avar településhez köthető.

A lelőhelyen elszórta, főleg középső harmadában és Ny-i felén 53 ház, 7 egyéb épület és 2 valószínűleg műhelyként azonosítható épület helyezkedett el. A lelőhely É-i felét hosszában nagy kiterjedésű árokrendszer vágta ketté. Leletanyaga alapján a 8. sz. első felében használt teleprész kerítőárka lehetett (erősen hamus betöltésében számos, a 8. sz. első felére keltezhető kézi korongolt és kései gyorskorongolt kerámiatöredék került elő). Az árokrendszeren belül sűrűn, egymásra is rétegződött házak kerültek napvilágra. Jellegzetességük, hogy egyikben sem volt tűzhelynek nyoma, alapterületük 2-2,6×3-3,5 m, szinte minden esetben a szelemengerendát tartó oszlopok helye a két rövidebb falnál volt. A 152. sz. objektumszámú árokrendszer számos korábbi objektumot vágott. Ezek között több ház is volt. Feltűnő, hogy ÉNy-i sarkukban szinte minden esetben kőből rakott tűzhely volt, illetve az árokrendszeren belüli, szinte lelet nélküli házaktól eltérően majdnem mindegyikből került elő egy, néha két orsókarika/orsógomb. Az utóbbiakhoz hasonló, helyhez kötöttebb életmódot sugalló épületek elterjedése K és D felé is jóval túllépett a nagy árok környezetén, K felé – egyre ritkulva – elérte a szelvényfalat.

A nyomvonal K-i szegélye mentén 3 sírcsoport került elő. A három nagyobb csoporton (É-ről D felé haladva 7-7-6 sír) kívül néhány szórványos temetkezést is feltártunk. A legkorábbi sírok a legészakibb csoportban helyezkedtek el (7. sz. első fele, ezüstlemez övveretek, gyorskorongolt és kézzel formált edények stb.). Gazdagabb temetkezéseket tartalmazott még a későbbi (valószínűleg részben a 7. sz. közepén is túlnyúló), legdélebbi sírcsoport (pajzs alakú veretekkel felszerelt öv, szemesgyöngyök, ezüst, nagygömbcsüngős fülbevaló). A sírok elterjedése részben egybeesett a tűzhelyes házakéval (középső sírcsoport). Feltűnő a feltárt teleprészen előkerült kutak nagy száma. Ezt részben a nyomvonal által vágott teleprész elhelyezkedése (talajvíztől mért csekély vagy közepes magasság), részben a kutak jellege magyarázza. A feltárt kutak csekély vízhozama (kis átmérő és mélység), illetve általában felületes bélelésük arra enged következtetni, hogy a települést lakó népesség nem ásott nagy, sokáig használt kutakat, 52 esetből csak két esetben találtunk kőből rakott kutat, egyetlen esetben tártuk fel a gallyakból, levert karók köré fonott

béleletet. A feltárás közben alkotott kép alapján a 7. századi állandóbb, letelepedett életre utaló település (tűzhelyes házak, illetve az ekkorra keltezhető bélelt kutak) helyére körülbelül a 8. századtól a sekélyebb kutak (kopolyák), tűzhely nélküli, kevesebb leletet tartalmazó házak alapján mozgékonyabb életmódú népesség telepe lépett.

SZENTHE GERGELY

93. Debrecen, Balogh-tanya 1.

(Hajdú-Bihar megye) U, B

2008. június 16. és július 28. között megelőző feltárásokat végeztünk Debrecen és Mikepércs között a 47. sz. országút mentén a 3040-3345 szelvényszámok között. A feltárások a szennyvízcsatorna és annak védőtávolságával érintett területen folytak, az utólagos felmérés (Archeodata 1998 Bt.) szerint 1293 m² területen. A lelőhelyen 61 objektumot tártunk fel: egy késő bronzkori település nyomait. Szórványként került elő festett neolitik kerámia is (alföldi vonaldíszes kultúra esztári csoportja), mely egyelőre nem köthető objektumhoz, így a leletanyag mosása után tudunk pontosabb képet adni az előkerült objektumok datálásáról. A feltárás során 50 gödröt, egy épületet, egy árkot, 4 cölöphelyet dokumentáltunk, 6 objektum természetes jelenségnek bizonyult. A késő bronzkori teleprészlet legérdekesebb objektuma az 54/68 sz., nagyméretű gödör volt, mely 2 rétegben tartalmazott állatcsontokat és kerámiatöredékeket, két egész edény került elő belőle, alján pedig egy teljes marhakoponya feküdt.

Munkatársak: Papp Enikő, Tóth Mihályné ásatási technikusok.

SZELEKOVSKY MÁRTA

94. Debrecen-Józsa, Klastrompart II.

(Hajdú-Bihar megye) R, Sza, Kö

2008-ban megelőző feltárást végeztünk a Gönczy Pál-Hátság és a Szentgyörgyfalvi út által határolt terület ivóvíz- és szennyvízcsatorna hálózata földmunkáihoz kapcsolódóan. A közműárok nyomvonalán történt régészeti feltárás során 14 objektumot találtunk, melyek három különböző korszakhoz tartoztak.

Az egyik *rézkori* objektum nagyméretű agyagkitermelő gödör, melynek leletanyaga különböző vastagságú, méretű és színű kerámiatöredék, állatcsontból készült munkaeszköz és paticsmaradvány. Ebből a korszakból származik még néhány árok és gödör.

A *római császárság* idejéből egy sekély, kisméretű épület és a néhány hozzá tartozó terménytároló- vagy szeméttároló került elő, melyek változó méretűek és mélységűek voltak. A szarmata korszak leletanyaga szürke színű, korongolt, homokkal soványított kerámiatöredék, állatcsont, orsógomb és paticsmaradvány.

A legérdekesebb régészeti objektum egy *középkori* lakóhelyiség. Az épület kb. 5,7×6,6 m nagyságú, négy-